

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt IX. (a) Gregorius VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

in Ecclesia non legi, ob rationem supra adductam, & ibi recitari debere præfente Episcopo, aut Presbytero, ut eo finito illi sacram Scripturam exponerent.

CAPVT IX.

(a) Gregorius VIII.

Quoniam, ut ait Scriptura, proni sunt sensus hominis ad malum ab (b) adolescentia sua, sicut ex sensualitate caro *vergit* in culpam, ita vigore spiritus procedente, & subsequente divinâ (c) gratiâ, animus niti debet ad veniam, & remedia semper inquirere, quibus irruentes occasiones mortis valeat declinare. Inde si quidem est, quod intelligentes multa ex defectu proprio, multa ex aliena malitia in vestris Ecclesiis pervenisse, quæ aut delictum in se, aut occasionem habeant delinquendi; per auctoritatem Apostolicæ Sedis, cui ex dispositione Domini servimus, prout datur ab eo, decernimus obviandum, & auctoritatem in vobis Episcopalis officii ad rescandâ nociva in subditis vestris, & inserenda utilia, scriptis Apostolicis muniendam, recolentes, quod in veteri lege præcepit Dominus dicens: Ignis in altari (semper) ardebit, quem nutriet Sacerdos, subjiciens mane ligna per singulos dies. Statuimus, ut facultatibus Ecclesiarum vestrarum, atque proventibus, & expensis etiam diligenter inspectis, certum in eis valeatis imponere (e) numerum (f) clericorum; & statuere, ut bona eorum veniant in communione, & in una domo vescantur, atque sub uno tecto dormiant, & (g) quiescant. Si verò contradictores extiterint, licitum vobis sit per suspensionem officii & beneficii, aut graviori etiam pœnâ, si opus fuerit, ad hanc observantiam eos appellacione compellere non obstante. Indulgemus etiam, ut si quisquam eorum, qui simul vivunt, pro manus (h) iniectione in socium à communione meruerit fieri alienus, reconciliandi eum, & pœnitentiam imponendi potestatem plenariam habeatis, nisi fortè (i) atrocitas facti pœnam graviorem expectet. Quod etiam de mulieribus, & his qui præ senectute, vel infirmitate præsentiam nostram adire non possunt, volumus observari, nullum præjudicium constitutioni ecclesiasticæ, aut successoribus nostris afferentes, quominus super his, qui rectius viderint, valeant ordinare.

NOTÆ.

1. (a) *Gregorius VIII.* Ita legitur in *primâ collectione*, sub hoc tit. cap. 10. & rectè; nam cum Gregorius VII. integro sæculo præcessisset Alexandrum III. auctorem textus antecedentis, vixit enim circa annum 1080. non poterat juxta rectam temporum seriem in hac collectione observari post Alexandrum III. compilari Gregorii VII. epistola. Ex eadem ratione non debet tribui hæc Decretalis Gregorio IX. ut voluit Panormit. hic in principio; quia cum textus sequentes sint Innocentii III. qui floruit ante Gregorium, non poterat compilari Gregorii IX. decretalis ante constitutiones Innocentii: quare semper ultimo in loco refertur à Raymundo constitutiones Gregorii IX. jam notavi in cap. final. de *constit.* Legendum igitur est, Gregorius VIII. ut habetur in prima collectione, ex qua etiam textum hunc restituo, Gregorius VIII. antea Albertus de Mora dictus, patria Beneventanus, monachus Sancti Benedicti, creatus fuit Pontifex anno 1187. die 27. Octobris, & scripsit varias epistolas, ut refert Ludovicus à sancto Carolo in Bibliotheca Pontificia, verbo *Gregorius VIII.*

(b) *Ab adolescentia.* Verba sunt Genes. cap. 8. vers. 21. Proverbiorum cap. 30. & refertur in cap. 1. 12. *quæst.* 1.

(c) *Divina gratia.* Absque qua nihil potest humana fragilitas, ut definitum est in Concilio Tridentino *sess.* 6. de *justific.* cap. 5.

(d) *Semper ardebit.* Verba sunt Leviticis cap. 6. quibus docere intendit Gregorius charitatis ignem inter Canonicos tanquam confitantes per bonorum omnium, vita que communionem in corde tanquam in altari ardere debere.

(e) *Numerum.* Tantum enim numerus ille clericorum in Ecclesiis esse debet, qui possit juxta facultates Ecclesiæ commodè sustentari, cap. 1. cap. 3. de *justit.* cap. unic. §. *sanè*, de *statu regul.* in 6. Trident. *sess.* 23. de *regul.* cap. 4. ibi: *in monasteriis, & domibus, tam virorum, quam mulierum, bona immobilia possidentibus, ut tantum numerum constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis elemosinis commode possint sustentari.* Concil. Cloveshovien. can. 28. ibi: *Ut nemo suscipiat majorem congregationem, quam sustentare possit, & eis necessaria prestare.* Illustrant Sanchez *lib.* 7. *summa*, cap. 23. Solorzanus *tom.* 2. de *jure Indiar.* *lib.* 3. cap. 5. *num.* 31. latè dicemus in cap. 1. de *insti.*

(f) *Clericorum.* Sæcularium videlicet, non regularium, ut vult Glossa in præsentibus; nam ut bene notavit Immola in *presentibus*, *num.* 9. præfens textus agit de Prælatibus sæcularibus, non regularibus; siquidem injungit Episcopis, ut curent bona Clericorum communia fieri, cum regulares nihil possideant, quod in commune redigi possit: quare rectius textum hunc de canonicis sæcularibus accepit Boëus Epon. *tom.* 2. 99. *heretic.* in præsentibus, nec bene Lotherius *lib.* 1. de *re benefic.* cap. 14. *num.* 44. dum docet Episcopum

pum non posse erigere Ecclesiam Parochialem in Collegiatam, accipit Gregorium in præfenti de Ecclesia Canonicorum Regularium jam constructa, in regularemque erecta; mens enim & sententia Gregorii est, ut universi Episcopi, tam Occidentales, quam Orientales indicerent clericis propria suæ Ecclesiæ, ut intra claustra in communi dormitorio, & refectorio viverent, ut illis sæculis ferè in omnibus provinciis catholicis motus erat; siquidem cum Episcopo proprio Canonici vitam regularem agebant, ut hæc referunt Cochier in fac. histor. cent. 2. cap. 22. Lantdmeter. lib. 2. de veteri clerico, cap. 16. in fine, Pennotus lib. 2. hist. canonice, regul. per totum.

(g) Dormiant & quiescant.] Ut essent clerici in Ecclesiis suis assidui, & debitis temporibus divina celebrarent officia, ac horas canonicas persolverent, institutum fuit jam prioribus Ecclesiæ sæculis, ut Canonici communem vitam sub eodem tecto peragerent, ac intra claustra degerent in eodem refectorio, cap. 1. 2. & 3. 12. q. 1. Synodus Turonensis can. 23. ibi: Canonici & Clerici civitatum, qui in Episcopis conversantur, consideremus ut in claustris habitantes simul omnes in uno dormitorio dormiant, simulque in uno refectuario refectorio, quo facilius possint ad horas canonicas celebrandas accurrere, ac de vita, & conversatione sua admoneri & doceri: victum, & vestimentum juxta facultatem Episcopi accipiant, ne pauperum occasione compulsi per diversa vagari, ac turpibus se implicare negotiis cogantur. Concil. Mogunt. sub Carolo can. 4. ibi: In unoquoque Episcopatu simul manducant & dormiant, nisi via facultas facienda suppedit; vel quia in rebus ecclesiasticis stipendia accipiunt, in suo claustris manent, & singulis diebus mane prima hora ad lectorem veniant, & audiant quid eis imperetur; ad mentem vero similiter lectionem audiant. Syno-

das Aquisgran. can. 3. & 125. illique Canonici regulam D. Benedicti, vel D. Augustini frequenter servabant, ut probat Pennotus d. lib. 2. per totum. Eorum vita describitur lib. 5. capitul. cap. 117. his verbis: In omnibus, quantum humana permittit fragilitas, delevimus, ut Canonici clerici canonicè vivant, observantes divine Scripturæ doctrinam, & documenta sanctorum Patrum, & nihil sine licentia Episcopi sui, vel magistrorum eorum compositè agere præsumant. In eis etiam claustra servabatur. Synodus Aquisgran. can. 134. ubi egressum sine licentia, moram ultra tempus præscriptum, discursum per plateas, aut hivia, inter clericorum culpas refert. S. Basilus in constit. canonicis ait: Si quis præterquam ubi necessarii usus postulerit, extra egredatur, & temerè divagetur, segregator. Concil. Carthagin. 4. can. 47. ibi: Clericus per plateas, vel andronas, nisi certa, & maxima officii sui necessitate non ambulet. Facit textus in cap. necessaria 12. q. 1. Illustrat Lantdmeter. dicto lib. 2. cap. 106. & in Hispania nostra ferè omnes Ecclesias Cathedrales. Im fuisset Canonico regularium probat Pennotus ubi supra. Copiens igitur Gregorius VIII. ut Canonici hanc profiterentur vivendi normam, scribit in præfenti universis Episcopis, ut pensatis facultatibus propriæ Ecclesiæ, clericos in eis instituant, qui communem vitam teneant, simul dormiant, & quiescant.

(h) Manus in pectore.] Hæc verba exponimus in cap. monachi, de sententia excommunic.

(i) Atrocitas.] Quo casu non censetur absolutio à dicta censura Episcopo concessa, cap. canonica, de sententia excom. & merito, quia etiam jure civili quoties atrocitas facti aderat, superior adendum erat, l. si quis erit. ff. de offic. Proconsul. l. 2. 3. l. 4. §. 1. ff. de officio Praefect. vigl. l. 1. §. ult. ff. de suspect. tutor. notavit Cujacius ibi.

CAPVT X.

Innocentius III. Prælati & Clericis (a) Lombardia.

Um ab omni specie mala præcipiat (b) Apostolus abstinere, nos (quicquid indigni) constituti sumus à Deo super gentes, & regna, ut juxta verbum propheticum, evellamus & destruamus, & edificemus & plantemus; summoperè debemus satagere, quatenus evellamus vitia & plantemus virtutes, destruamus iniqua & edificemus honesta: sicque nostra sollicitudine mediante, prava transeant in directa, & aspera convertantur in plana. Licet autem hujus nostræ sollicitudinis labor generaliter debeat ad omnes extendi, quia sapientibus sumus, & insipientibus debitorum; specialiter tamen ad clericos, qui dormire debent à vitiis, ut sunt (c) pennæ columbæ de argentatæ; ne quid in illis appareat, quod offuscet candorem ecclesiasticæ puritatis. Sanè ad audientiam Apostolatus nostri multorum assertionem pervenit, quod cum ex delegatione nostra causas suscipiatis pertractandas, more sæcularium, super decima (d) litis, vel parte alia, pro diversâ terrarum consuetudine, præter expensas victualium, cum litigantibus receptis pignoribus pro salario convenientis, quod postmodum usque ad solutionem pecuniæ, nolentibus etiam partibus, contentis detinere. Nos attendentes quod ad hoc vobis, & aliis clericis sunt ecclesiastici redditus deputati, ut ex ipsis honestè vivere debeatis, ne vos oporteat ad turpia lucra manus extendere, vel ad iniqua munera oculos inclinare. Cum ergo opera vestra lucere debeant laicis in exemplum, nec vos deceat ad instar sæcularium ad turpe compendium juris occasionem arripere, v. f. v. per A. l. in. atque